

Slutbetänkande från Utredningen om vinst i skolan

Simona Mohamsson, utbildnings- och integrationsminister
Joakim Stymne, särskild utredare

2026-01-09

Helrenovering av friskolesystemet

- Inbyggda fel i friskolesystemet som helhet
- Oseriösa aktörer ska inte få förekomma i skolväsendet
- Det behövs betydligt striktare regler, vinststopp och fler och skarpare verktyg för tillsynsmyndigheterna

Foto: Jessica Gow

Regeringen arbetar med flera delar

- Återreglering av skolans grunder
- Nytt betygssystem
- Bättre insyn och transparens i fristående skolor
- Striktare tillsyn av skolor med konfessionell inriktning
- Värdeöverföringsförbud vid flera olika fall

Foto: Johnér

Skärpta villkor för friskolesektorn – ytterligare förslag, SOU 2025:123

Särskild utredare: Joakim Stymne

9 januari 2026

Utredningens övergripande syfte

- Enskilda huvudmän ska ha ett långsiktigt och seriöst engagemang för verksamhet av god kvalitet.
- Att bedriva skola med offentliga medel är ett förtroende som måste förtjänas – och förtjänas över tid.
- Regelverket ska återspegla detta.

Delbetänkandet och slutbetänkandet

- Delbetänkandets fokus är de enskilda huvudmännens styrning och ekonomi.
- Slutbetänkandet fullföljer detta genom att tydliggöra det allmännas förväntningar på enskilda huvudmän och deras verksamhet.
- Slutbetänkande och delbetänkandet ska ses som en helhet.

Möjlighet till expansion begränsas

Möjlighet till expansion begränsas

- Aktörer inom skolväsendet som varit föremål för ingripande av en tillsynsmyndighet får under viss tid därefter inte utöka sin verksamhet. Det gäller även om ingripandet avsåg ett annat företag i samma koncern.
- De får under en period inte *starta* nya förskolor eller skolor, och inte heller *förvärva* (t.ex. köpa) befintliga förskolor eller skolor.

Skärpt krav för att få starta eller utöka en förskola eller skola

Godkännande ska t.ex. inte lämnas om:

- en tillsyn pågår efter ett föreläggande,
- en tillsynsmyndighet fattat beslut om sanktionsavgift med anledning av vissa överträdelser,
- en tillsynsmyndighet vitesförelagt en enskild huvudman eller fattat beslut om värdeöverföringsförbud, eller
- en tillsynsmyndighet återkallat ett godkännande.

Om det finns särskilda skäl ska ett ingripande vid tillsyn inte beaktas.

Förvärvsförbud

- En enskild huvudman ska inte kunna kringgå det skärpta kravet för godkännande genom att i stället förvärva befintliga förskolor eller skolor. Därför föreslås ett förvärvsförbud.
- Förvärvsförbud ska gälla en fysisk eller juridisk person under tiden som den inte uppfyller det skärpta villkoret som ställs för att godkännas som enskild huvudman.

Förvärvsförbud, forts.

- En fysisk eller juridisk person får ansöka hos tillsynsmyndigheten om förhandsbesked för att klargöra om personen har ett förvärvsförbud.
- Om en verksamhet förvärvats i strid med ett förvärvsförbud, kan godkännandet återkallas.

En ändamålsenlig tillståndsprövning

En ändamålsenlig tillståndsprövning

- Förslagen berör prövning som sker vid nyetablering eller vid väsentliga ändringar i befintlig verksamhet.
- Förslagen stärker tillståndsmyndigheternas möjlighet att pröva negativa följder vid etablering av fristående förskola eller skola.

Fler villkor i beslut om godkännande

- Belägenhetsadress ska framgå av beslutet om godkännande för förskola eller skola.
- Antal utbildningsplatser ska framgå av beslut om godkännande för grund- eller gymnasieskola.
- Flytt av verksamhet eller utökning av antalet elevplatser kräver ny ansökan.

Prövning av påtagliga negativa följder

- Skolinspektionens ska pröva om etablering kan innebära negativa ekonomiska, organisatoriska eller pedagogiska konsekvenser bortom en treårsperiod efter etableringen.
- Det blir obligatoriskt för kommuner att lämna yttrande med konsekvensbeskrivning.
- Kommunerna ska ersättas för arbete med yttranden genom avgift som tas ut av den sökande.

Ikraftträdande och konsekvenser

Ikraftträdande

- Lagändringarna föreslås träda i kraft 1 januari 2028.
- Tidsram omfattar arbete med nödvändiga förordningar samt tiden som kommuner, myndigheter och enskilda huvudmän behöver för att förbereda sig.
- Kraven på enskilda huvudmän ska som huvudregel tillämpas vid alla beslut som fattas efter ikraftträdandet.

Ikraftträdande, forts.

- Även befintliga godkännanden för skola och förskola behöver omfattas av nya villkor.
- Ansvariga myndigheter ska under två år efter att lagändringarna trätt i kraft besluta om ändringar i alla befintliga godkännanden.
- Dessa ska från 1 januari 2030 omfatta villkor om belägenhetsadress och i förekommande fall elevantal.

Konsekvenser

- Det kommer fortsatt finnas en mångfald av huvudmän som vill driva skolverksamhet.
- Det kommer bli mindre attraktivt för aktörer som vill driva skola av spekulativa skäl.
- Mer administration – men inom ett område som i dag är för oreglerat.